

دهمین آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی*

آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی صبح یکشنبه (۲۹ آبان ماه) با سخنرانی علی اکبر اشعری مشاور فرهنگی رییس جمهور، دکتر غلامعلی حداد عادل، رییس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی، حجت الاسلام والمسلمین سید محمود مرعشی نجفی، حجت الاسلام والمسلمین سید محمود فاطمی نیا، دکتر حبیب الله عظیمی، معاون کتابخانه ملی و دبیر علمی آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی و با حضور مسئولان و کارشناسان فرهنگی کشورمان برگزار شد.

اشعری:

برخی از کشورهای جهان به نگهداری نسخ
خطی توجه نداشته و یا به نوعی دانش
جمع آوری و حفظ این آثار را ندارند؛ که ما باید
برای حفظ نسخ خطی فارسی موجود در جهان
تدابیری بیاندیشیم

طی ۵ سال اخیر تلاش شده تا در قالب خرید و قبول هدیه، نسخ خطی را جمع آوری و به حجم و تعداد آنها بیفزائیم.

اشعری با بیان اینکه در برخی از کشورها متأسفانه عنایتی به نسخ خطی نمی‌شود، ادامه داد: برخی از کشورهای جهان به نگهداری نسخ خطی توجه نداشته و یا به نوعی دانش جمع آوری و حفظ این آثار را ندارند؛ که ما باید برای حفظ نسخ خطی فارسی موجود در جهان تدابیری بیاندیشیم.

مشاور فرهنگی رئیس جمهور با بیان اینکه برخی از مراکز به دلیل بی‌توجهی به نسخ خطی، باعث از بین رفتن این آثار می‌شوند، افزود: خانواده‌ها و اقشار مختلف جامعه با اهداء نسخه‌های خطی به گنجینه‌های ملی از خطر از بین رفتن این آثار جلوگیری کنند.

رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی گفت: در سال ۸۸ به سازمان اسناد کتابخانه ملی ۶۰ نسخ خطی اهداء شد که در سال ۸۹ نیز ۴۵ نسخ دیگر به این کتابخانه اهداء شد که اکثر اهداءکنندگان از خانواده‌های معروفی بودند که به جمع آوری نسخ خطی پرداخته بودند.

اشعری با بیان اینکه باید برای بازتولید و اطلاع رسانی نسخ خطی تدابیری اندیشیده شود، اضافه کرد: دانشگاهیان باید برای جمع آوری نسخ خطی فکری بیاندیشند چراکه نسخ خطی در

بر اساس این گزارش به نقل از روابط عمومی سازمان اسناد و کتابخانه ملی، علی اکبر اشعری رئیس این سازمان، با اشاره به علاقه کتابخانه ملی کشورمان برای بزرگداشت تلاش‌های آیت الله مرعشی نجفی و فرزندانشان در حوزه نسخ خطی گفت: بعد از چند سال آرزو و علاقه امسال کتابخانه ملی برای نخستین بار، آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی را به نگوداشت تلاش‌های این مرجع عالیقدر در حوزه نسخ خطی اختصاص داد.

رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی با بیان اینکه یکی از موضوعات مهم و مورد توجه کتابخانه ملی، توجه به نسخ خطی است، افزود: کتابخانه ملی ایران برای اینکه نسخ خطی را از نابسامانی‌ها نجات دهد برنامه‌های بسیاری را دنبال می‌کند که

جهت‌گیری مسائل فرهنگی نقش بسزایی را ایفا خواهند کرد. دکتر غلامعلی حدادعادل رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس نیز در این مراسم با بیان اینکه اندیشه‌های حضرت آیت‌الله مرعشی را می‌توان به کلمه طیبه‌ای تشبیه کرد که ریشه الهی دارد، گفت: حدود ۲۰ سال پیش که کتاب‌های درسی دوره راهنمایی را برای آموزش و پرورش تألیف می‌کردم شخصاً درسی را با عنوان معرفی شخصیت حضرت آیت‌الله مرعشی و کتابخانه ایشان برای آشنایی نسل جوان به نگارش در آوردم.

وی با بیان اینکه مرحوم مرعشی نمونه بارز علم، ایمان و اخلاص است، افزود: مجموعه آثار مرحوم آیت‌الله مرعشی حکایت از وسعت اندیشه و عمق دانش آن عالم بزرگوار می‌کند و این مرجع برای حفظ نسخ‌های خطی در عالم، بلاد اسلام و حوزه علمیه کوشش‌های بسیاری کردند تا نسخ‌های خطی شیعیان همیشه محفوظ و باقی بماند.

رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس با بیان اینکه آیت‌الله مرعشی در عرصه علم و فرهنگ کار حماسی کرده است، گفت: هیچ فردی شاید تصور نکند که یک شخص عالم و سیدی بزرگوار بر خاسته از یک دودمان شریف در حوزه علمیه برای آنکه پولی بدست بیاورد و یک نسخه خطی را خریداری کند، روزه استیجاری گیرد و با پول آن یک کتاب نسخ خطی خریداری تا این کتاب از دسترس مخاطبان خارج نشود.

وی با بیان اینکه با توجه به نسخه‌های خطی می‌توان فهمید چه گنجینه‌هایی در تاریخ نهفته است، بیان کرد: آیت‌الله مرعشی در متن حوزه علمیه حساسیت توجه به نسخ خطی را ایجاد کرده است همچنین این مرجع عالیقدر توانسته سند و شجره نام خانواده‌های

دکتر حدادعادل:

توسعه کتابخانه‌های نسخ خطی
بر عهده حوزه‌های علمیه، دولت،
مجلس و نظام است

اشعری:

دانشگاهیان باید برای جمع‌آوری نسخ
خطی فکری بیاندیشند چراکه نسخ خطی
در جهت‌گیری مسائل فرهنگی نقش
بسزایی را ایفا خواهند کرد.

سادات و اظهار نظرات درباره امام زادگان ایران را به صورت کتاب چاپ و منتشر کند.

حدادعادل ادامه داد: توسعه کتابخانه‌های نسخ خطی بر عهده حوزه‌های علمیه، دولت، مجلس و نظام است و در فرهنگستان زبان فارسی گروهی برای تصحیح نسخه‌های خطی تشکیل شده است تا این آثار محفوظ بمانند.

حجت‌الاسلام فاطمی‌نیا با بیان اینکه آیت‌الله مرعشی موضوع‌شناس بودند، ادامه داد: این عالم بزرگوار با تمام رشته‌های علوم اسلامی و حتی چیزهایی که به عقل یک فرد هم نمی‌رسد، آشنا بودند همچنین کتابخانه آیت‌الله مرعشی از لحاظ کیفیت یکی از کتابخانه‌های عالم اسلام است.

وی با بیان اینکه آیت‌الله مرعشی برای ایجاد کتابخانه خود

برای اینکه بتواند نسخ خطی مربوط به اسلام و شیعه را از یک کتابفروشی واقع در شهر نجف خریداری کند، از یک وعده غذایی روزانه خود چشم‌پوشی می‌کرد و شب‌ها در کارگاه برنج کوبی مشغول کار می‌شد تا آثار نسخ خطی برای شیعیان باقی بماند.

وی در خصوص چگونگی راه‌اندازی کتابخانه مرحوم آیت‌الله مرعشی نجفی در شهرستان قم، بیان کرد: امام خمینی (ره) در زمان حیاتشان به آیت‌الله مرعشی نجفی برای گسترش کتابخانه وی دستور خرید خانه‌های اطراف این کتابخانه را دادند و این کتابخانه از ۱۶ هزار متر مربع به ۲۱ هزار و ۵۰۰ متر مربع افزایش یافت.

حجت‌الاسلام مرعشی نجفی اضافه کرد: کتابخانه آیت‌الله مرعشی دارای ۳۵ هزار نسخه خطی و ۷۰ هزار عنوان کتاب است همچنین این مرجع عالیقدر تاکنون بیشتر کتب کهن شیعی را جمع‌آوری کرده است و در نظر داریم ۵۰ تا ۶۰ آثار شیعه را به چاپ برسانیم.

وی با بیان اینکه کتب اربعه شیعه در جهان دارای نسخه‌های بسیار اندکی است، ادامه داد: روزانه بسیاری از اساتید کشورهای سایر جهان از منابع این کتابخانه استفاده می‌کنند اما مردم کشورمان از وجود چنین کتابخانه‌ای در شهر قم بی‌اطلاع هستند.

رئیس و متولی کتابخانه مرحوم آیت‌الله مرعشی نجفی در شهرستان قم، گفت: هنگامی که کتابخانه مرحوم آیت‌الله مرعشی نجفی ساخته می‌شد آن مرحوم، بر چهار ستون این کتابخانه تربیت امام حسین (ع) را قرار دادند تا فردی با مطالعه و ورود به این کتابخانه به بیراهه کشیده نشود، همچنین ایشان وصیت کرده‌اند تا فرزندانشان نسبت به نسخ خطی این کتابخانه چشم‌داشتی نداشته باشند.

حجت‌الاسلام والمسلمین فاطمی‌نیا: آیت‌الله مرعشی علاوه بر مرجعیت یکی از کتاب‌شناسان بزرگ جهان اسلام بودند؛ همچنین، این بزرگوار در چند علم صاحب‌نظر و دارای کرامت بودند

بسیار زحمات‌های فراوانی متحمل شده است، افزود: حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمود مرعشی نجفی فرزند این مرجع عالیقدر برای حفظ و جمع‌آوری آثار نسخ خطی به سفرهای بسیار عزیمت کرده و تاکنون به حفظ این آثار پرداخته است.

در این مراسم حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمود مرعشی نجفی، رئیس و متولی کتابخانه مرحوم آیت‌الله مرعشی نجفی در شهرستان قم، اظهار داشت: در سال‌های قبل از انقلاب، رژیم پهلوی به جمع‌آوری و حفظ نسخ خطی توجه نداشتند اما بعد از انقلاب نیز به این آثار توجه بسیار نمی‌شود.

وی افزود: مسئولان و متولیان فرهنگی باید به این امر که برخی از پیشکسوتان این عرصه ۶۰ سال قلم زدند و در گوشه منزلشان نشستند و معطل هزینه روزمره خود هستند، توجه کرده و تدابیری برای آنها بیاندیشند؛ چراکه آنها چشم، دست و جان خود را برای خلق آثار نسخ خطی گذاشتند.

حجت‌الاسلام مرعشی نجفی ادامه داد: مرحوم آیت‌الله مرعشی

حجت الاسلام والمسلمین

دکتر مرعشی نجفی:

**پژوهشکده علوم کتابداری و نسخه‌شناسی
با متراژ ۱۳۰ هزار متر مربع در شهر جدید
پردیسان قم برای عموم کتابداران
ایجاد می‌شود**

شایسته تقدیر شدند.

در بخش فاکسیمیله، دکتر اکبر ایرانی، رییس مرکز پژوهشی میراث مکتوب برای چاپ عکسی «الابینه عن حقایق الادویه: روضه الانس و منفعه النفس / موفق بن علی هروی؛ کاتب علی بن احمد اسدی طوسی با مقدمه ایرج افشار و علی اشرف صادقی» و علی‌نامه (منظومه‌ای کهن) از ربیع با مقدمه محمدرضا شفیعی کدکنی و محمود امیدسالار شایسته تقدیر شناخته شد.

در بخش پایان‌نامه، مصطفی رستمی برای «گونه‌شناسی تجلید در حوزه تمدن ایران اسلامی» (پایان‌نامه دکتری) با استاد راهنمایی دکتر حبیب‌الله آیت‌اللهی از دانشکده هنر، شی گوان برای تصحیح و ویرایش «تنگسوق نامه» (پایان‌نامه دکتری) با استاد راهنمایی دکتر منوچهر اکبری از دانشگاه تهران، زهرا ضیایی برای تصحیح و تحقیق «تذکره بستان العشاق» (پایان‌نامه کارشناسی ارشد) با استاد راهنمایی دکتر مهدی دشتی از دانشگاه علامه، دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی شایسته تقدیر شناخته شدند.

در بخش رسائل و مقالات حمیدرضا مستفید برای رساله «النطق والشکل (نامه بهارستان)» به عنوان برگزیده و جلال خالقی مطلق برای بررسی و ارزیابی شاهنامه سن ژوزف (نامه بهارستان سال دهم، دفتر ۱۵) و داود غلامزاده برای «تأملی در روش تصحیح و شیوه تعلیقی در کتاب ارج‌نامه یوسفی» شایسته تقدیر شدند.

رسول جعفریان، رییس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی به عنوان فعال‌ترین مرکز در زمینه تولید آثار علمی مرتبط با نسخه‌های خطی و تولید ۵۵ مجلد فهرست، تصحیح متون، مجموعه مقالات و نشریات مرتبط در حوزه نسخ خطی به عنوان ناشر برگزیده انتخاب شد.

در این مراسم همچنین از استاد عبدالحسین حائری به پاس ۶۰ سال تلاش بی‌وقفه در حوزه نسخ خطی، سیدمحمد حسین خیره فرشچی به پاس نیم قرن تلاش برای فراهم‌آوری و حفظ نسخه‌های خطی و سیدنجیب مایل هروی به پاس تدوین آثار ارزشمند و تدریس در حوزه نسخه‌های خطی و تصحیح متون به عنوان پیشکسوتان برگزیده نسخه‌های خطی انتخاب شدند.

پی‌نوشت:

* باتوجه به اهمیت گزارش حاضر برای خوانندگان محترم، مطالب این گزارش عیناً از وبگاه سازمان اسناد و کتابخانه ملی نقل می‌شود.

وی افزود: پژوهشکده علوم کتابداری و نسخه‌شناسی با متراژ ۱۳۰ هزار متر مربع در شهر جدید پردیسان قم برای عموم کتابداران ایجاد می‌شود.

در آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی، از برگزیدگان و استادان در رشته‌های مرتبط با نسخ خطی چون فهرست‌نگاری، تصحیح متون، پایان‌نامه، مقاله، کتاب، احیاء سند، کتابداری نسخ خطی، اهدای نسخ خطی به کتابخانه‌ها و ... با اهدای جوایز قدردانی شد. در بخش دین، دکتر سیدمحمود مرعشی نجفی مصحح «موسوعه‌الامه فی نصوص اهل السنه» تألیف سید شهاب‌الدین مرعشی نجفی و مهدی مهریزی، رییس پژوهشکده علوم و معارف حدیث (دارالحدیث) و دبیر علمی کنگره برای مجموعه آثار کنگره بین‌المللی بزرگداشت ثقة‌الاسلام کلینی به عنوان برگزیده انتخاب شدند.

همچنین در بخش دین، سیدمحمدکاظم موسوی مصحح «الاقتصاد فیما یحب علی العباد» تألیف محمدبن حسن طوسی و منصوره اعتمادی مصحح «الرسائل الفقهیه فی الغناء» شایسته تقدیر شناخته شدند.

در بخش فهرست‌نویسی، جواد بشری برای گردآوری «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی جلد ۱/۲۷» به عنوان برگزیده انتخاب شد و همچنین ابوالفضل حافظیان بابلی برای گردآوری «فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (جلد ۳ تا ۵) و «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی آیت‌الله گلپایگانی (۹ جلد در ۵ مجلد) شایسته تقدیر شدند.

در بخش علوم، بابک خضری برای تصحیح «جامع‌الاحیان / عبدالقادر بن غیبی حافظ مراغی»، حسن عاطفی «وزرنامه / فسطیوس بن اسکوراسیکه» و علی اوجبی مصحح «الایضاح عن اصول صناعه المساح / منسوب به ابومنصور عبدالقاهر بن طاهر بغدادی تیمی» شایسته تقدیر شدند.

در بخش ادبیات، احمد مجاهد مصحح «شروح سوانح العشاق: پنج شرح بر سوانح احمد غزالی» حسین رضوی برقی برای «کامل التعبير / تألیف جبیش بن ابراهیم تفلیسی» شایسته تقدیر شدند. در بخش فلسفه و حکمت، محمدتقی دانش‌پژوه و ایرج افشار برای کتاب «دستور الجمهور فی مناقب سلطان العارفین ابویزید طیفور / تألیف احمدبن الحسین الشیخ الخرقان» و دکتر توفیق هاشم‌پور سبحانی مصحح «فیه ما فیه» (و پیوست‌های نویافته) مولانا جلال‌الدین محمد بلخی به عنوان شایسته تقدیر معرفی شدند.

در بخش تاریخ و اسناد، سیدصادق حسینی اشکوری برای «موقوفات اصفهان» و اهتمام جدی وی به فهرست کردن نسخه‌های خطی در شهرستان‌ها به عنوان برگزیده انتخاب شد و همچنین مریم میرشمسی برای «العراضه فی الحکایة السلجوقیه / تألیف محمد نظام الحسینی یزدی» و دکتر محمدرضا نصیری برای تاریخ فرشته (۲ جلد) تألیف محمدقاسم هندو شاه استرآبادی